

І. М. Федорова

*студ. I курсу магістратури економіко-правового факультету ОНУ імені І.І. Мечникова
спеціальність «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: к.е.н., доц. Н. Л. Кусик*

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ

Актуальність в ефективному управлінні й контролі над обсягом, структурою й динамікою дебіторської заборгованості обумовлена різким зниженням можливостей залучення зовнішніх джерел фінансування. В тезах розглянуті різні трактування поняття «дебіторська заборгованість», описані особливості цієї категорії як частини оборотних активів підприємства, а також сформована й обґрунтована ефективна порівнювальна характеристика поняття «дебіторська заборгованість», застосування якого допоможе в управлінні дебіторською заборгованістю.

Економіка України проходить періоди активних змін, які безпосередньо впливають на окремі господарюючі суб'єкти, зокрема, змушуючи їх знаходити нові способи підвищення конкурентоспроможності. Одним з інструментів забезпечення конкурентоспроможності є система менеджменту, у тому числі управління оборотними активами підприємства. Необхідність управління дебіторською заборгованістю викликана її здатністю впливати на наповнення оборотного капіталу підприємства.

Оборотні активи – це частина всіх активів компанії, яка характеризується середнім та високим рівнем ліквідності, до складу якої входять запаси, дебіторська заборгованість, фінансові вкладення, кошти та інші активи. Частка оборотних активів у загальному обсязі активів конкретного підприємства залежить від діяльності, яким воно займається. Так, підприємство з виробничим процесом, буде мати порівняно невелику частку оборотних активів (до 50%), а в організації, що надає послуги та виконує роботи, частка оборотних активів може бути набагато вищою (60–80%).

Дебіторська заборгованість – категорія, використовувана в різних сферах, що приводить до трактування цієї категорії з декількох точок зору. Розглянемо нормативний, бухгалтерський та управлінський підходи щодо визначення дебіторської заборгованості (табл. 1).

Таблиця 1

Підходи щодо визначення дебіторської заборгованості

Джерело визначення	Визначення
Нормативний підхід	
П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»	Дебіторська заборгованість – сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату [1].

Бланк І. А.	Дебіторська заборгованість – це сума заборгованості на користь компанії, яка представлена фінансовими зобов'язаннями юридичних і фізичних осіб по розрахунках за товари, роботи, послуги [2, с. 173].
Бухгалтерський підхід	
Малюга Н.М.	Дебіторська заборгованість – це комплексна стаття, що включає розрахунки: з покупцями й замовниками; по векселях до одержання; з дочірніми й залежними суспільствами; з учасниками (засновниками) по внесках у статутний капітал; по виданих авансах; з іншими дебіторами [3, с. 149].
Бутинець Ф.Ф.	Дебіторська заборгованість – це відбиті на рахунках розрахунків зобов'язання перед підприємством сторонніх осіб - покупців, працівників, бюджету [3, с. 199].
Управлінський підхід	
Лінник В.Г.	Дебіторська заборгованість являє собою вкладення й спосіб розширення продажу в кредит з метою збільшення обсягу реалізації й власного капіталу [4, с. 5.2].
Ямненко Г.	Фінансова стабільність підприємства базується на системному підході, який полягає у побудові механізму управління дебіторською заборгованістю на базі комплексного управління [4, с. 5.3].

Дебіторська заборгованість може бути забезпеченою або незабезпеченою. Забезпеченням заборгованості можуть використовуватися наступні форми: застава, поручництво, банківська гарантія [5, с. 51–54]. Така класифікація характеризує дебіторську заборгованість із погляду ризику її непогашення.

Можливість стягнення дебіторської заборгованості описується трьома групами:

- надійна – термінова й забезпечена дебіторська заборгованість;
- сумнівна – прострочена й незабезпечена заборгованість;
- безнадійна – заборгованість, що утворилася: (а) після закінчення строку позовної давності; (б) на підставі акту державного органа; (в) у випадку ліквідації сторони – дебітора; (г) за постановою суду.

Ознака «можливість стягнення» використовується для об'єктивного й коректного визначення фінансового результату діяльності підприємства. Так, при списанні частини дебіторської заборгованості, звичайно, безнадійної, видатки підприємства збільшуються.

Результатом функціонування механізму управління дебіторською заборгованістю на підприємстві повинно бути отримання доходу та мінімізація дебіторської заборгованості. Так, на нашу думку, ефективне управління дебіторською заборгованістю дозволить реально охарактеризувати фінансове

становище підприємства та прийняти важливі стратегічні рішення зі стабілізації стану на ринку та зниження витрат.

Список використаної літератури

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» : Наказ Міністерства фінансів України від 08.10.1999 № 237. URL: <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>.
2. Бланк І. А. Управління активами : підручник. Київ : Ніка-Центр, Ельга, 2012. 720 с.
3. Бутинець Ф. Ф., Малюга Н. М. Бухгалтерський облік: облікова політика і план рахунків, стандарти і кореспонденція рахунків, звітність: підручник. Житомир : ЖІТІ, 2000. 480 с.
4. Ямненко Г. Механізм управління дебіторською заборгованістю підприємства. *Traektoriâ Nauki. International Electronic Scientific Journal*. 2017. Т. 3, № 2. С. 5.1–5.7. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/trna_2017_3_2_10.
5. Бруханський Р. Ф. Бухгалтерський облік : підручник. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 480 с.